

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 380. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608064293952/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

fund og Sjæle, en Tid, vi endnu er midt i. Til sidst en Ordets Tid, da «Ordet skulde knuse Jærnet, Forbandelsen fra Eden.»

At Kidde skulle have forestillet sig en sådan forædling af det urene jern, passer jo udmærket med den alkymistiske symbolik, der er virksom i romanen (se f.eks. s. 235). Ligeledes kan skitsen underbygges med Kiddes svar i en tidskrifts-enquete 1918 om krigens indflydelse på litteraturen. Der skildres heri, hvorledes krigens «jærntid» vil afføde en «ordets tids», og således «må dette Sekels Digttere, der begyndte som små Elskovsangere, ende som store Gudsbesyngere.»¹²

Skønt Niels Jeppesens oplysninger da nok kan godtages i de store linjer, er der ingen grund til at fæste lid til detaljerne. Efter hans referat må Steffan Choräus jo skulle opgives som person i de følgende bind, idet der ville blive tale om en fremtidsroman, som strækker sig langt ud over Kiddes egen samtid. Det er uvist, hvilken nytte Kidde så ville drage af sine historiske studier. Andre af Kiddes bekendte som Rimestad og Vedel tager det da også som en selvfølge, at de kommende bind skulle følge Steffan Choräus. Jeppesens oplysninger ligner således en erindringsforskydning, der ikke lægger *Jærnet* tilbage til midten af det nittende århundrede, men til Første Verdenskrig, og videre tolker «Guldets tid» som tyverens højkonjunktur og «lidens tid» som de usikre og angstplagede tredivere, hvori Jeppesens egen bog udkom.

Større grund er der nok til at tro Chr. Rimestad, når han meddeler, at «Han ville være endt ved Verdenskrigen, der kom til at betyde en ny Omvæltning, en ny Jærnets Renæssance.»¹³ Men i det hele taget behøver man jo ikke at opfatte de planlagte fire bind som en fremadskridende kronologi. I *Jærnet* selv omtales f.eks. dronning Kristinas tid som en guldets tid, «hvert gyldne Døgn mellem År af Jærn» (s. 234). Rimestad skriver også om «Guldet (repræsenteret af Wallonerne, som en Gang har behersket Vätmland)», og ligeledes om «det andet Bind, der (...) skulde have fremmanet i al dets brogede Pragt og Glans Värmlands kongelige Velmagtstid.»¹⁴ Efter dette skulde *Guldet* da ikke gå frem, men tilbage i historien. Tidsoplevelsen i *Jærnet* er af så flydende karakter, at man ikke uden videre bør opfatte de fire planlagte bind som udfoldelsen af en tidsmæssig rækkefølge, men snarere som en kortlægning af fire samfundsmæssige og psykologiske områder i indbyrdes sammenhæng. Man kan udmærket med Engelbret